

Оновлення теорії справедливої війни пов'язане із серйозною переоцінкою її вихідних положень. Якщо минулого базовим елементом була доктрина війни як покарання чи війни за безпеку суверенної держави, то зараз фокус теорії переміщається на доктрину боротьби за права людини. Війна визнається формою захисту прав допустимими силовими методами.

До кінця Першої світової війни використання збройних сил розцінювалося не як злочин, а як допустимий шлях вирішення конфліктів. Подальший розвиток ідей війни, спроб її «гуманізації», обмеження в Західній Європі характеризується вже детальнішою розробкою та впровадженням морально-християнських норм у військову діяльність озброєних людей [5].

Цей процес має як внутрішні детермінанти, так і зовнішні. Оскільки у культурі Заходу домінуючою стає юридично-правова настанова, то більшість здобутків цього процесу знаходять своє відображення в церковному праві та постановах місцевих соборів, а пізніше – в міжнародному гуманітарному праві.

Список використаних джерел:

1. ICTY, Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-AR 72; Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction (Appeals Chamber).
2. Амвросий Медиоланский. Об обязанностях священнослужителей/ пер. с лат. Гр. Прохорова. М.; Рига: Благовест, 1995. 412 с.
3. Johnson J. T. Ethics and the Use of Force: Just War in Historical Perspective. Surrey: Ashgate, 2011. 182 p.
4. Гроций Г. О праве войны и мира / пер. с лат. А. Л. Саккетти. Репринт с изд. 1956 г. Москва : Ладомир, 1994. 868 с.
5. Моїсєєнко Л.М. Проблеми війни та миру в трактуванні християнських конфесій. *Історія релігій в Україні*. 2018. Вип. 28(2). С. 545-565. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/istrelukr_2018_28\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/istrelukr_2018_28(2)__37)

Бельо Л.Ю.

*старший викладач кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»*

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ОСІБ НОТАРІУСОМ

Попри те, що в Україні ведеться повномасштабна війна, юристи-правники продовжують працювати та надавати допомогу населенню. Особливу роль в наданні правової допомоги здійснюють органи нотаріату, посадові особи, на які покладено повноваження посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, вчиняти інші дії, відмінні від нотаріальних, щоб надати їм

юридичної вірогідності. Нотаріуси можуть проводити медіацію у порядку, визначеному законом, за умови проходження ними базової підготовки медіатора [1].

Нотаріальна палата України створила Реєстр нотаріусів, які працюють під час війни [2]. Якщо уважно його переглядати, то беззаперечно у ньому значно переважають жінки-нотаріуси щодо кількості чоловіків (у співвідношенні десь сім до одного). Це ще раз підтверджує, що професія «нотаріус» — переважно жіноча професія. І під час війни в Україні, коли жінки з дітьми масово від'їжджають з України, нотаріуси-жінки — сумлінно і відповідально працюють та забезпечують вчинюваними нотаріальними діями потреби фізичних та юридичних осіб. Зрозуміло, що мова йде про території, де не ведуться активні бойові дії та нема окупації, чи території, що звільнені від окупації. З початком війни та її тривалістю не зменшились потреби нотаріальних послуг, а навпаки з 1 січня 2023 року почав діяти Порядок надання державними нотаріусами додаткових послуг правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуг технічного характеру [3].

Ст. 18 ЦК України передбачено можливість захисту цивільних прав нотаріусом [4]. Кодексом визначено засіб реалізації нотаріальної форми захисту через вчинення виконавчого напису на борговому документі, що є не достатнім з огляду на всі дії, що визначені ст. 34 ЗУ «Про нотаріат».

В звичайному розумінні нотаріус не здійснює як такого захисту через застосування певного примусового заходу, відновлення порушеного права чи майнового права. Але захист суб'єктивних прав через вчинення нотаріальних дій має місце внаслідок порушення таких прав або у разі наявності об'єктивних підстав передбачити порушення прав у майбутньому і здійснюється шляхом вчинення окремих нотаріальних дій. Це саме стосується і випадків охорони прав. Отже, захист прав та інтересів нотаріусом здійснюється через посвідчення правочинів, опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або місце перебування якої невідоме; накладення та зняття заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно), об'єктів незавершеного будівництва та майбутніх об'єктів нерухомості, що підлягають державній реєстрації; накладення заборони щодо відчуження грошових сум, що будуть зараховані заявником вимоги, підтвердження наявності певних прав для їх майбутньої реалізації, засвідчення вірності копій (фотокопій), справжності підпису, вірності перекладу; посвідчення факту, що фізична особа є живою, перебування фізичної особи в певному місці, часу пред'явлення документів; вчинення протестів векселів, морських протестів, приймання на зберігання документів, приймання у депозит грошових сум та цінних паперів...

Таким чином, видається, що кожна окрема нотаріальна дія є складником процесу здійснення, охорони чи захисту суб'єктивних цивільних прав конкретної особи [5, с. 33].

Нотаріуси посвідчують документи та правочини, надають консультації, а державні нотаріуси ще й додаткові послуги правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями (додаткові послуги правового характеру), а також послуги технічного характеру.

Відповідно Переліку встановлені розміри плати за додаткові послуги правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуги технічного характеру, що надають державні нотаріуси. Вартість таких послуг становить розмір від 200 до 1150 грн. Однак згідно п.10, викладеного в редакції Наказу № 1080/5 Міністерства юстиції від 23.03.2023 від оплати додаткових послуг правового та технічного характеру звільняються: ветерани війни та члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України; особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; постраждалі учасники Революції Гідності; Чорнобильської катастрофи; особи з інвалідністю I та II груп; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування [6].

Надзвичайно важливе значення відіграє нотаріат в спадкових відносинах. Вживати заходів щодо охорони спадкового майна чи його опису нотаріус може не тільки за заявою чи за дорученням, а й з власної ініціативи. Пунктом 3 Постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» передбачено, що перебіг строку для прийняття спадщини або відмови від її прийняття зупиняється на час дії воєнного стану, але не більше ніж на 4 (чотири) місяці. в умовах воєнного стану в Україні діє строк 10 (десяти) місяців на прийняття спадщини чи відмови від неї [7]. Нотаріус зобов'язаний сприяти доступності за зверненнями заінтересованих осіб та повідомляти у разі неможливості надати відповідь на звернення протягом розумного строку.

При зупиненні нотаріальної діяльності приватного нотаріуса він має право, а якщо строк зупинення більше одного місяця, - зобов'язаний, укласти договір про його заміщення з іншим приватним нотаріусом. З метою врегулювання проблемних питань, які виникають під час зупинення приватної нотаріальної діяльності в умовах воєнного стану, листом Міністерства юстиції України від 04.04.2022 № 28001/37.1/32-22 «Щодо укладання договорів про заміщення в умовах воєнного стану» було повідомлено, що під час дії воєнного стану обов'язок укладання договору про заміщення підлягає виконанню виключно у разі, якщо існує така реальна можливість, а відсутність можливості укласти договір про заміщення може бути обумовлена веденням активних бойових дій,

тимчасовою окупацією внаслідок військової агресії російської федерації, відсутністю можливості доступу до приміщення (контори) приватного нотаріуса [8]. Такі дії також сприяють здійсненню охорони та захисту прав осіб.

Нотаріат покликаний створювати належні умови для ефективного реалізації норм права фізичними та юридичними особами, захищати їхні суб'єктивні права і законні інтереси, надаючи правочинам публічної довіри, а документам більшої доказової сили. Крім того, нотаріат виконує превентивне завдання, запобігаючи суперечкам між сторонами цивільних правовідносин, захищаючи права осіб від можливих порушень у майбутньому, утверджуючи між ними стабільні й передбачувані відносини. Відтак він є одним із важливих чинників формування правової держави [9, с. 3].

Інститут нотаріату є базовим правовим інститутом, який захищає цивільні права та інтереси осіб та історично протягом віків доводив свою надійність і сьогодні продовжує в умовах війни стверджувати свою правову здатність та спроможність.

Список використаних джерел:

1. Про нотаріат: Закон України від 02 вересня 1993 року № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст.383.
2. Реєстр нотаріусів, які працюють під час війни. URL: <https://notar.npu.ua/>
3. Порядок надання державними нотаріусами додаткових послуг правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуг технічного характеру: Наказ Міністерства юстиції України від 06 грудня 2022 року № 5441/5. *Офіційний вісник України*. 2022. № 98. Ст. 309.
4. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №20-44. Ст. 356.
5. Марченко В. Щодо питання здійснення нотаріусом захисту суб'єктивних цивільних прав. Підприємництво, господарство і право. 2020. №3 С. 31-35.
6. Перелік та розміри плати за додаткові послуги правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуги технічного характеру, що надають державні нотаріуси: Наказ Міністерства юстиції України 06 грудня 2022 року № 5441/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z1547-22>
7. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №164 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>
8. Лист Міністерства юстиції України від 14.09.2022 № 80455/37.1/32-22 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37428>

9. Желіховська Ю.В. Охорона цивільних прав та інтересів нотаріусом: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. – Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київ, 2012. – 21 с

Вишневський В.Л.

*к.ю.н, доцент кафедри морського права
Національного університету «Одеська морська академія»*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ АВТОРІВ ВІД ПЛАГІАТУ В МУЗИЦІ

У зв'язку зі швидким розвитком технологій та поширенням мережі Інтернет, проблема плагіату в музиці стала надзвичайно актуальною. Плагіатом у музиці називається використання музичних творів інших авторів без їх згоди та відшкодування. Це може бути використання певних музичних мотивів, ритмів, мелодій та інших елементів.

Правове регулювання протидії плагіату в музиці має на меті захист авторських прав та інтелектуальної власності від незаконного використання. Українське законодавство належно регулює відносини в цій сфері.

Згідно зі статтею 5 Закону України "Про авторське право і суміжні права" авторське право становлять особисті немайнові права автора і майнові права суб'єктів авторського права. Первинним суб'єктом авторського права є автор твору. Суб'єктами майнових авторських прав можуть бути також інші фізичні або юридичні особи, до яких перейшли майнові права на твір на підставі правочину або закону. Згідно з п.3 ч.1 статті 6 цього Закону музичні твори з текстом і без тексту є об'єктами авторського права [1].

У разі використання музичного твору без дозволу автора, цей останній має право вимагати відшкодування шкоди, яку він поніс. Однак, щоб забезпечити ефективний захист авторських прав, необхідно мати можливість встановлювати факт плагіату в музиці. Це може бути досить складно, оскільки іноді подібність музичних творів може бути випадковою.

Для встановлення факту плагіату в музиці, використовуються різні методи. Наприклад, здійснюється порівняння музичних творів з використанням спеціальних програм, що дозволяють аналізувати співвідношення звуків та ритмів. Також можуть використовуватись експертні висновки від спеціалістів з музичної теорії та композиції.

У сфері музичної індустрії діє цілий ряд організацій, які займаються захистом авторських прав, зокрема Міжнародна конфедерація товариств авторів і композиторів (CISAC), Міжнародна федерація фонографічної